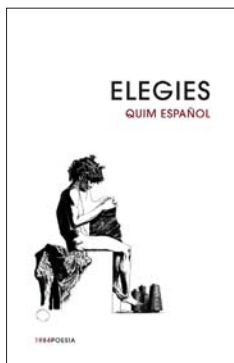

literatura
RAMON PLA I ARXÉ

L'arquitecte i poeta Quim Español publica 'Elegies', un poemari reflexiu de llarg abast que destaca la qualitat de la seva llengua, amb un punt noucentista, i un conjunt de referències artístiques, musicals i literàries que doten de significació i profunditat la lectura. Com pensa el mateix autor de l'arquitectura, la poesia és també construcció de significat.

La mirada

Elegies
QUIM ESPAÑOL

Edicions de 1984
Barcelona, 2018
82 pàgines

Si el lector fa cas d'algunes retòriques, podria ser que es posés a llegir aquestes *Elegies* de Quim Español pensant que s'hi trobarà els tràngols afectius de l'autor pel que ha perdut (amors, exilis, morts). Però la veritat és que la poesia de debò —i les *Elegies* de Quim Español ho són— no és el territori de les confidències. Un poema, amb independència del que l'ha generat, només es valúo si es capaç d'expressar, si se'm permet la grandiloqüència, una experiència universal —el pas del temps, aquí— amb una complexitat nova. Llegir, per tant, no és assabentar-se d'alguna cosa que ignoràvem sinó constatar i contemplar la qualitat —la força, la complexitat, la subtilitat— de l'expressió que ha triat el poeta per expressar allò que forma part de les nostres vivències. És a dir, l'experiència alliberada del concepte —només intel·lectual— que la sintetitza, o de l'anècdota que la limita. Per fruit-ho cal saber, primer, de què parla un text i després, com deïa, contemplar la qualitat de l'expressió. En aquesta contemplació hi ha l'experiència estètica.

El llibre té tres parts i, com el mateix autor ha dit, "La primera part està dedicada al temps, els somnis i els malsons; la segona, a l'art, la forma de produir els mateixos versos, i altres formes de creació com ara la pintura i la música, i en la tercera [...] coses que també

venen del camp de l'art, amb la ciència i la tècnica, per tornar de nou al pas del temps". És a dir, el llibre parla de moltes coses però la mirada és la mateixa. I es nota.

És cert que el periscopi reflexiu de l'autor és de llarg abast: observa la seva generació, examina les basculants pulsions afectives, constata els cicles —i la degradació— de la natura, mostra un vell fanàtic amb qui es creua al carrer, veu el propi envelliment —la mort indefugible, també— i el dels altres, s'encara a la devastació de la guerra i de la misèria, es plany de la fragilitat de les arts o descriu el que les arts —música, literatura, pintura— generen. I tot això dit per un jo o per un nosaltres, a partir del que veu o del que recorda, del que viu o del que somia. Però el que importa no és el que es mira, sinó la mirada. Dit d'una altra manera, l'estil. Dir que algú envelleix amb la frase "el temps se t'ha enfilat pel cos i el rostre", segueix parlant, certament, de l'envelliment però, ara, vist com una bestiola, sigil·losa i implacable, que grimpa pel cos de l'altre fins al seu rostre. I així ho notifica —com si l'observés davant seu— al que envelleix, sense pietat. La resta del poema ho completa.

Però jo apuntaria algunes coses més que doten d'una singular unitat aquest llibre. D'entrada, com apuntava, la mirada. Allò a què es refereix és,

teatre

Francesc Foguet
ressenya l'obra *Fairfly*,
dirigida per Joan Yago
a la Villarroel

literatura

Xavier Pla comenta un
dels fenòmens de la
temporada, el llibre d'Éric
Vuillard *L'ordre del dia*

ocasionalment, positiu, però en molts d'altres poemes la constatació dels límits del que s'experimenta —el límits de les coses i de la pròpia condició— és el preferent. Doncs bé, aquesta mirada elegíaca té sempre una serenitat estoica, és sempre una constatació lúcida i serena del que decau. No es que negui el dolor del que es perd, sinó que no gesticula; ni parla, meditatiu, amb una mà al front. Sense tòpics.

Ho suggereix el que constitueix un altre aspecte rellevant d'aquests poemes: la qualitat de la llengua —vocabulari, sintaxi— que el fa un punt distant i fred. Una mica noucentista, si se'm permet. El registre lingüístic és alt però sembla que l'autor ha recordat el que va escriure a *Entre tècnica i enigma. Mirades transversals sobre les arts* (2015): "En la majoria dels cassos el vers incomprensible és màscara d'un fals prestigi o resultat de

la incompetència del poeta". Em sembla que té tota la raó.

Un altre aspecte, aquest complementari, és el de les referències culturals. Em sembla, d'entrada, estimulants. Però a més aporta informació —denotacions i connotacions al sentit del poema. Pintors com Kandinski o Rothko, músics com Mahler o Arvo Pärt, personatges literaris com Ulisses o Ariel. Cert que aquestes referències exigeixen un lector que en tingui idea, però si es reconeix el codi, el sentit que aporta al poema és molt valuós. I s'agraeix. En síntesi, Quim Español escriu a *Entre tècnica i enigma* que "[els arquitectes] saben que la seva obra no és només una estructura formal, ni tan sols una síntesi de forma, funció i tècnica constructiva sinó una construcció significativa". Aplicat a l'arquitectura em sembla que jo no ho juraria, però aplicat a la poesia segur que sí. I Quim Español ho fa.

#Nou Temps

EL PRIMER SETMANARI EN CATALÀ

EL NOSTRE, EL TEU!

www.eltemps.cat

FES-TE'N SUBSCRIPTOR

a subscripcions@eltemps.cat
o telefona al 902 131 025